

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH W INTERNACIE SZKOŁY POLICEALNEJ – MEDYCZNEGO STUDIUM ZAWODOWEGO IM. JANUSZA KORCZAKA W ŁUKOWIE

(wersja skrócona)

DYREKTOR

mgr Anna Soltyszevska

Spis treści:

1. Wprowadzenie:
 - 1) W jakim celu zostały wprowadzone „Standardy ochrony małoletnich”?
 - 2) Co możecie w nich znaleźć?
 - 3) Prawa dziecka - dlaczego powinniście je znać?
2. Część I – Standardy ochrony małoletnich w placówce.
3. Część II – Zasady postępowania w celu ochrony małoletnich przed krzywdzeniem
 - I. Zasady postępowania pracowników placówki**
 - 1) Obszar: Przestrzeganie praw dziecka przez pracowników placówki;
 - 2) Obszar: Komunikacja pracowników szkoły z małoletnimi wychowankami;
 - 3) Obszar: Zakaz stosowania przez pracowników placówki jakiejkolwiek formy przemocy wobec małoletniego, w tym nawiązywania relacji o charakterze seksualnym;
 - 4) Obszar: Kontakt pracowników placówki z małoletnimi.
 - II. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi w placówce. Zachowania niedozwolone małoletnich**
 - 1) Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi
 - 2) Niedozwolone zachowania małoletnich w placówce
 - III. Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do internetu**
 - 1) Korzystanie z komputerów z dostępem do Internetu;
 - 2) Korzystanie z telefonów komórkowych oraz innych urządzeń elektronicznych z dostępem do internetu;
 - 3) Korzystanie z telefonów i innych urządzeń elektronicznych podczas wyjść, wycieczek edukacyjnych organizowanych przez placówkę.
 - IV. Zasady ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z sieci**
 - V. Zasady ochrony prywatności małoletniego**
 - 1) Zasady ochrony wizerunku małoletnich;
 - 2) Zasady ochrony danych osobowych małoletnich.
4. Część III. Ścieżki postępowania małoletniego w przypadku doznawania przez niego krzywdy. Procedury interwencyjne w placówce:
 - 1) Rodzaj krzywdy: Znęcanie się, przemoc fizyczna, słowna, psychiczna stosowane wobec małoletniego,
 - 2) Rodzaj krzywdy: Celowe zniszczenie lub kradzież rzeczy małoletniego;
 - 3) Rodzaj krzywdy: Przemoc domowa stosowana wobec małoletniego;
 - 4) Rodzaj krzywdy: Nierówne traktowanie - dyskryminacja małoletniego;
 - 5) Rodzaj krzywdy: Celowe zniszczenie lub kradzież rzeczy małoletniego;
 - 6) Rodzaj krzywdy: Stosowanie wobec małoletniego cyberprzemocy;
 - 7) Rodzaj krzywdy: Zagrożenie bezpieczeństwa małoletniego w wyniku sekstingu;
 - 8) Rodzaj krzywdy: Wysyłanie małoletniemu w internecie treści szkodliwych, nielegalnych i niepożądanych;
 - 9) Rodzaj krzywdy: Naruszenie prywatności dotyczące nieodpowiedniego bądź niezgodnego z prawem wykorzystania w sieci danych osobowych lub wizerunku małoletniego;
 - 10) Rodzaj krzywdy: Nawiązywanie przez małoletniego niebezpiecznych kontaktów w Internecie.

I. Wprowadzenie

- 1) W jakim celu zostały wprowadzone „Standardy ochrony małoletnich”?
- 2) Co możecie w nich znaleźć?
- 3) Prawa dziecka - dlaczego powinniście je znać?

Krzywdzenie dzieci jest niepokojącym problemem, który coraz częściej występuje we współczesnym świecie. Z różnymi formami krzywdzenia macie również do czynienia w środowisku sobie najbliższym. – szkolnym i pozaszkolnym. W tej sytuacji konieczna jest odpowiednia reakcja szkół i placówek opiekuńczo - oświatowych.

Jednym z najważniejszych celów działania internatu jest chronienie wychowanków przed różnymi formami przemocy, przeciwdziałanie wszelkiej dyskryminacji oraz budowanie w placówce bezpiecznego i przyjaznego środowiska. Konieczność ochrony wychowanków przed różnymi formami krzywdzenia wynika z przekonania, że:

- w obliczu narastającej fali przemocy i agresji wobec małoletnich wychowankowie powinni mieć zagwarantowane bezpieczeństwo i ochronę w internacie;
- prawa wychowanków powinny być przestrzegane;
- niedopuszczalne jest stosowanie wobec wychowanków jakiegokolwiek formy przemocy – w każdej sytuacji, w której mogą być krzywdzeni, muszą otrzymać w placówce pomoc.

Istotnym i konkretnym działaniem placówki na rzecz ochrony wychowanków w internacie jest stworzenie warunków do skutecznej pomocy w sytuacjach trudnych oraz warunków do lepszego zabezpieczenia ich praw. Zadanie to realizuje bardzo ważny dokument – „Standardy ochrony małoletnich”. Jest on wyrazem troski o ochronę małoletniego w sytuacjach, w których czuje się skrzywdzony. Troska ta rozumiana jest jako szczególna dbałość o godność oraz o dobro fizyczne i psychiczne wychowanków.

Do jego opracowania nasza placówka została zobowiązana przez państwo – uznano bowiem za pilną potrzebę wprowadzenie systemowego rozwiązania ochrony małoletniego przed przemocą fizyczną i psychiczną, edukacyjną, materialną czy – coraz powszechniejszą – cyberprzemocą.

Dlatego też dokument ten został skonstruowany jako zbiór zasad i procedur postępowania, z których można skorzystać w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa lub podejrzenia czy przypuszczenia, że takie sytuacje mogą zagrażać małoletnim wychowankom. „Standardy ochrony małoletnich” określają:

1. główne kierunki działań internatu na rzecz ochrony małoletniego, zwane w dokumencie „standardami”,
2. zasady, czyli przyjęte w szkole normy postępowania pracowników placówki i małoletnich wychowanków, dotyczące w szczególności:
 - a) bezpiecznych relacji pracowników placówki z małoletnimi;
 - b) bezpiecznych relacji między małoletnimi;
 - c) korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do internetu;
 - d) ochrony małoletnich przed zagrożeniami z sieci.

3. Sposoby postępowania małoletniego w sytuacjach, w których czuje się krzywdzony oraz działania placówki zabezpieczające przed krzywdzeniem i jego skutkami.

„Standardy ochrony małoletnich” stanowią również istotną formę zabezpieczenia praw małoletnich wychowanków. W celu ochrony przed różnymi formami krzywdzenia bardzo ważna jest znajomość i przestrzeganie praw dziecka.

Jako osobom małoletnim należy się im szczególna opieka i ochrona dorosłych, bo nie zawsze są w stanie sami należycie zadbać o swoje bezpieczeństwo. Ochrona praw małoletniego jest zatem powinnością rodziców i wszystkich pracowników internatu.

Działania naruszające prawa małoletniego uznaje się za równoznaczne z jego krzywdzeniem. Staje się on wówczas ofiarą różnych form przemocy, np. fizycznej, psychicznej czy emocjonalnej. Łamanie praw małoletniego staje się więc źródłem krzywdy, której może doznać lub doznaje zarówno ze strony dorosłych, jak i rówieśników. Właśnie dlatego bardzo ważna staje się znajomość i przestrzeganie praw małoletniego przez wszystkich członków społeczności internackiej.

CZEŚĆ I

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH

Standard I

Wychowankowie, rodzice i pracownicy Internatu Szkoły Policealnej – Medycznego Studium Zawodowego im. Janusza Korczaka w Łukowie znają „Standardy ochrony małoletnich”. Dokument jest dostępny i upowszechniany.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. Dokument udostępniono na stronie internetowej Szkoły Policealnej – Medycznego Studium Zawodowego: www.mszlukow.pl w zakładce – Internat oraz w widocznym miejscu w budynku internatu (gablota ogłoszeń na parterze, dokument wyłożony do wglądu w pokoju wychowawców).
2. Dokument został udostępniony w dwóch wersjach: wersji pełnej oraz skróconej przeznaczonej dla małoletnich i zawierającej informacje dla nich istotne.
3. Informacje istotne dla małoletnich zawarte w dokumencie upowszechniane są w trakcie zajęć i spotkań wychowawczych, konsultacji indywidualnych, na godzinach „dostępności”.

Standard II

Personel współtworzy i gwarantuje bezpieczne i przyjazne środowisko w placówce.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. Celem działań wszystkich pracowników internatu jest ochrona małoletnich wychowanków przed każdą formą krzywdzenia oraz zapewnienie im bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego w placówce.
2. Pracownicy internatu skutecznie reagują w sytuacjach, gdy małoletni wychowankowie są krzywdzeni.
3. Pracownicy internatu zgodnie ze swoimi kompetencjami i rolami, które pełnią w placówce, czuwają nad bezpieczeństwem małoletnich wychowanków.

Standard III

Szkoła / placówka oferuje rodzicom/opiekunom prawnym informację oraz edukację w zakresie wychowania dzieci bez przemocy oraz ich ochrony przed krzywdzeniem i wykorzystywaniem.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. Wszyscy rodzice mają dostęp do obowiązujących w placówce „Standardów ochrony małoletnich” oraz znają procedury zgłaszania zagrożeń.
2. Rodzice są angażowani w działania placówki prowadzone na rzecz ochrony małoletnich.
3. Placówka uzyskuje od rodziców/opiekunów prawnych swoich wychowanków informacje zwrotne na temat realizacji „Standardów ochrony małoletnich”.

4. Placówka umożliwia rodzicom oraz opiekunom prawnym małoletnich, poprzez konsultacji indywidualnych, poszerzanie wiedzy i umiejętności związanych z ochroną małoletniego przed zagrożeniami, w tym w internecie oraz z zakresu wychowania pozytywnymi metodami wychowawczymi, bez kar fizycznych i krzywdzenia psychicznego dziecka.

Standard IV

Placówka zapewnia wychowankom równe traktowanie oraz przestrzeganie ich praw.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. Placówka oferuje wychowankom edukację w zakresie praw dziecka, człowieka oraz ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem.
2. W każdej grupie wychowankowie zostali poinformowani, do kogo mają się zgłosić po pomoc i radę w przypadku krzywdzenia lub wykorzystywania.
3. W bibliotece szkolnej dostępne są dla wychowanków materiały edukacyjne w zakresie: praw dziecka oraz ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem seksualnym oraz zasad bezpieczeństwa w Internecie (broшуry, ulotki, książki).
4. W placówce wyeksponowane są informacje dla wychowanków na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży.

Standard V

Organizacja postępowania na wypadek krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletnich zapewnia skuteczną ochronę wychowankom.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. Precyzyjnie określono procedury interwencji personelu w sytuacjach krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletniego, tj.
 - a) przemocy rówieśniczej,
 - b) przemocy domowej,
 - c) niedozwolonych zachowań personelu wobec małoletnich,
 - d) cyberprzemocy
2. Postępowanie na wypadek krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia wychowanka nie może naruszać jego godności, wolności, prawa do prywatności oraz nie może powodować szkody na jego zdrowiu psychicznym lub fizycznym (poczucie krzywdy, poniżenia, zagrożenia, wstydu).
3. W placówce ustalone są zasady wsparcia małoletniego po ujawnieniu doznanej przez niego krzywdy.
4. W placówce wskazano osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o popełnieniu przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz osobę odpowiedzialną za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”.
5. W placówce wskazano osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenia mu wsparcia. Informacja o osobach

przyjmujących zgłoszenia jest upowszechniona na tablicy ogłoszeń w budynku internatu.

Standard VI

W placówce wzmacniane jest poczucie bezpieczeństwa wychowanków w obszarze relacji społecznych oraz ochrony przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z sieci.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. W placówce opracowano zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnimi a personelem.
2. W placówce określono wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone.
3. W placówce opracowano zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci internetowej oraz procedury ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci internet oraz utrwalanymi w innej formie.
4. W placówce opracowano i wdrożono procedury ochrony małoletnich przed krzywdzeniem w sytuacjach:
 - a) przemocy fizycznej
 - b) przemocy psychicznej,
 - c) przemocy domowej,
 - d) przemocy seksualnej,
 - e) cyberprzemocy.
5. W placówce opracowano i wdrożono procedurę „Niebieskie Karty”.
6. Pracownicy placówki realizują plan wsparcia wychowanka po ujawnieniu doznanej przez niego krzywdy.

Standard VII

Działania podejmowane w ramach ochrony małoletnich przed krzywdzeniem są dokumentowane.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. W placówce prowadzony jest rejestr spraw zgłaszanych i rozpatrywanych w związku z podejrzeniem lub krzywdzeniem małoletnich.
2. Osoby upoważnione do przyjmowania zgłoszeń związanych z krzywdzeniem wychowanków składają oświadczenie o zachowaniu poufności i zobowiązanie są do zachowania bezpieczeństwa uzyskanych danych osobowych.

Standard VIII

Placówka monitoruje i okresowo weryfikuje zgodność prowadzonych działań z przyjętymi zasadami i procedurami ochrony małoletnich.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. Przyjęte zasady i realizowane procedury ochrony wychowanków są weryfikowane – przynajmniej raz na dwa lata.

2. Do weryfikacji dokumentacji internackiej wykorzystywane są wnioski z kontroli „Standardów ochrony małoletnich” przez uprawnione do kontroli podmioty zewnętrzne.
3. Zasady monitoringu oraz termin, zakres i sposób kontroli określa dyrektor szkoły lub kierownik placówki.

CZEŚĆ II

ZASADY POSTĘPOWANIA W CELU OCHRONY MAŁOLETNICH PRZED KRZYWDZENIEM

I. Zasady bezpiecznych relacji pracowników placówki z małoletnimi.

Zasady ogólne:

1. Pracownicy dbają o bezpieczeństwo wychowanków podczas pobytu w placówce.
2. Pracownicy wspierają wychowanków w pokonywaniu trudności uwzględniając ich umiejętności rozwojowe, możliwości wynikające z niepełnosprawności/ specjalnych potrzeb edukacyjnych.
3. Pracownicy podejmują działania wychowawcze mające na celu kształtowanie prawidłowych postaw – wyrażanie emocji w sposób niekrzywdzący innych, niwelowanie zachowań agresywnych, promowanie zasad „dobrego wychowania”.
4. Zasady bezpiecznych relacji personelu z wychowankami obowiązują wszystkich pracowników, stażystów i wolontariuszy.

❖ Obszar: Przestrzeganie praw dziecka

Pracownicy internatu

1. Przestrzegają praw dziecka/człowieka i chronią je.
2. Upowszechniają wiedzę o prawach dziecka - podejmują problematykę praw człowieka/ dziecka na zajęciach wychowawczych, oraz w trakcie innych działań placówki – zgodnie z planem opiekuńczo – wychowawczym i profilaktycznym internatu.
3. Zapewniają wychowankom swobodny dostęp do zajęć wychowawczych i pozalekcyjnych.
4. Nie ograniczają im dostępu do zajęć wychowawczych, pozalekcyjnych np. przez wyproszenie lub niewpuszczenie na zajęcia/spotkania odbywające się w internacie z jakiegokolwiek powodu.
5. Udzielają wychowankom pomocy w nauce, wstępnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej lub umożliwiają im dostęp do specjalistycznej pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
6. Zachęcają i motywują wychowanków do różnorodnej działalności na terenie placówki, np. w samorządzie internackim.
7. Nie ujawniają spraw omawianych na posiedzeniu Zespołu Wychowawców, które mogą naruszać dobro osobiste wychowanków lub ich rodziców.

8. Nie rozpowszechniają informacji dotyczących rodziny danego wychowanka, np. wykształcenie rodziców, ewentualne problemy rodzinne (np. alkoholizm, narkomania, rozwód).
9. Nie upubliczniają i nie rozpowszechniają informacji o życiu prywatnym wychowanków i nie zdradzają tajemnicy ich korespondencji - także jeśli chodzi o SMS-y, wiadomości e-mail czy inne wysłane drogą elektroniczną.
10. Szanują prawo wychowanków do prywatności – jeśli konieczne jest odstępianie od zasady poufności, w celu ochrony danego wychowanka, wyjaśniają mu to najszybciej, jak to jest możliwe.
11. Nie ujawniają informacji wrażliwych dotyczących wychowanka osobom nieuprawnionym (wizerunek wychowanka, informacje o jego sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej).
12. Nie utrwalają wizerunku wychowanka (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych lub internatu, jeśli placówka nie uzyskała zgód rodziców/opiekunów prawnych oraz samych wychowanków.
13. Nie dokonują zatrzymywania jakiegokolwiek własności wychowanka, np. telefonu.
14. Nie dokonują przeszukania, bez zgody wychowanka, jego rzeczy – nie mają tu znaczenia intencje ani nawet istnienie przesłanek wskazujących, że wychowanek posiada niedozwolone przedmioty lub substancje.
15. Zapewniają wychowankom realizację prawa do odpoczynku, czasu wolnego i zabawy - do uczestniczenia w zabawach i zajęciach rekreacyjnych stosownych do ich wieku oraz do uczestnictwa w życiu kulturalnym i artystycznym.
16. W trosce o ochronę zdrowia wychowanków czuwają nad ich bezpieczeństwem w czasie zajęć pozalekcyjnych oraz innych organizowanych przez placówkę formach wychowawczych.
17. W czasie pobytu wychowanków w internacie zapewniają im warunki ochrony przed przemocą, uzależnieniami oraz innymi przejawami patologii społecznej.
18. Dają wychowankom gwarancję nietykalności cielesnej - nie stosują wobec nich żadnych form przemocy.
19. Szanują godność wychowanków.
20. Równo traktują wychowanków, niezależnie od wyznawanej przez nich religii lub światopoglądu, pod warunkiem, że nie naruszają nimi moralności, praw i wolności innych osób oraz porządku i bezpieczeństwa publicznego.
21. Doceniają i szanują wkład wychowanków w podejmowane działania i traktują ich równo bez względu na ich płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy. Unikają faworyzowania wychowanków oraz wszelkich przejawów dyskryminacji.
22. Konstruktywnie rozwiązują konflikty wychowanków z personelem i rówieśnikami. Przyznają wychowankom prawo dowiedzenia/uzasadnienia swoich racji w sytuacji konfliktu.
23. Udzielają wychowankom informacji o zapadających w placówce decyzjach dotyczących ich, np. o przeniesieniu do innej grupy, karze, nagrodzie.
24. Informują wychowanków o tym, jakie w przypadku naruszenia praw wychowanka, przysługują im prawa oraz środki i procedury.

❖ **Obszar: Komunikacja pracowników szkoły z małoletnimi**

Zasady komunikacji pracowników internatu z małoletnimi

Pracownicy internatu

1. Okazują zrozumienie dla trudności i problemów wychowanków.
2. Dają wychowankom prawo do odczuwania i mówienia o swoich emocjach, do wyrażania własnego zdania oraz prawo do bycia wysłuchanym.
3. Nie zawstydzają, nie upokarzają, nie lekceważą i nie obrażają wychowanków.
4. Nie obrzucają wychowanków wyzwiskami, nie wyśmiewają i nie ośmieszają go, np. stosując ośmieszające wychowanka przezwiska i zdrobnienia.
5. Nie wytykają błędów wychowanków w sposób, który ich rani.
6. Nie grożą wychowankom, nie wyrażają dezaprobaty wobec ich zachowania czy postępów w nauce w sposób uwłaczający godności i poczuciu własnej wartości wychowanków.
7. Nie reagują złośliwością, sarkazmem na zachowanie wychowanków lub ich postępy w nauce, nie dowcipkują i nie żartują z wychowanków w sposób, który obniża ich poczucie własnej wartości.
8. Krytykują zachowanie wychowanka taki sposób, aby nie czuł się zraniony, zmuszony do obrony czy do kontrataku.
9. Nie podnoszą głosu na wychowanków, nie krzyczą na nich w sytuacji innej niż wynikająca z potrzeby zapewnienia im bezpieczeństwa.
10. W procesie rozwiązywania konfliktu dbają o komunikację dającą wychowankom poczucie bezpieczeństwa emocjonalnego i psychospołecznego, chroniącą ich od poczucia, że rozwiązanie konfliktu jest dla nich krzywdzące i rodzi u nich poczucie niesprawiedliwości, zlekceważenia czy odrzucenia.
11. Metody dyscyplinowania wychowanków dobierają adekwatnie do ich wieku i poziomu rozwoju. Metody te nie mogą naruszać godności i nietykalności osobistej wychowanków (zakaz stosowania kar fizycznych).
12. Wyjaśniają wychowankowi, za co i dlaczego został ukarany.

❖ **Obszar: Zakaz stosowania przez pracowników internatu jakiejkolwiek formy przemocy wobec małoletniego, w tym nawiązywania relacji o charakterze seksualnym**

Pracownicy internatu

1. Nie łamią obowiązującego prawa, ustalonych norm i zasad. Wszyscy wychowankowie są przez nich traktowani sprawiedliwie. Pracownicy placówki nie dzielą wychowanków i nie dyskryminują (ze względu na pochodzenie, poczucie tożsamości, wiek, płeć, status materialny, wygląd zewnętrzny, wiedzę i umiejętności).
2. Nie wykorzystują wobec wychowanków relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).
3. Nie stosują żadnej formy przemocy fizycznej wobec wychowanków, np.: zabieranie rzeczy, niszczenie rzeczy, bicie, popychanie, szturchanie, ograniczenie swobody ruchu, szczypanie, klapsy, pociąganie za włosy, bicie przedmiotami, wykręcanie rąk.

4. Nie stosują żadnej formy przemocy psychicznej wobec wychowanka, np. takiej jak:
 - izolowanie, pomijanie, obniżanie statusu wychowanka w grupie,
 - stygmatyzowanie wychowanków z powodu ich zdrowia, osiągnięć edukacyjnych, wyglądu, orientacji seksualnej, światopoglądu czy sytuacji majątkowej,
 - wyszydzanie wychowanków, wyśmiewanie, ośmieszanie, poniżanie, wyzywanie, grożenie,
 - nadmierne, wygórowane wymagania nauczycieli/personelu, zastraszanie wychowanków, obrażanie ich godności, stosowanie kar niewspółmiernych do win,
 - agresywne wypowiedzi, komentarze i ataki na czatach, komunikatorach i forach internetowych.;
 - umieszczanie obraźliwych, ośmieszających wychowanków rysunków, zdjęć i filmów;
 - rozpowszechnianie wszelkich nieprawdziwych, poniżających wychowanków materiałów,
 - cyberstalking – śledzenie w sieci poczynań wychowanków i upublicznianie ich.
5. Nie naruszają nietykalności osobistej wychowanków.
6. Nie zachowują się wobec wychowanków w sposób niestosowny, poufały, dwuznaczny.
7. Nie zmuszają wychowanków do odbycia jakiegokolwiek aktywności o charakterze seksualnym.
8. Nie prowokują nieodpowiednich kontaktów z wychowankami.
9. Informują wychowanków, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, mogą o tym powiedzieć wskazanej osobie i mogą oczekiwać odpowiedniej reakcji lub pomocy.
10. Przy każdej rozmowie o charakterze indywidualnym, na życzenie wychowanka zapewniają obecność innej osoby dorosłej lub na życzenie wychowanka - innego wychowanka.
11. Stale nadzorują wychowanków, każdorazowo upewniając się, że warunki wyjazdów i wycieczek organizowanych przez placówkę, rozgrywek i meczów są bezpieczne.
12. W sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec wychowanka, unikają innego kontaktu fizycznego z wychowankiem niż niezbędny.

❖ Obszar: Kontakt pracowników szkoły z małoletnimi

Zasady nawiązywania kontaktu z małoletnimi w godzinach pracy, za pomocą kanałów służbowych oraz w celach edukacyjnych lub wychowawczych.

1. Kontaktując się z wychowankiem personel traktuje go podmiotowo.
2. Kontakt z wychowankiem nigdy nie może być niejawnym bądź ukrywany, nie może wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy.
3. Co do zasady kontakt z wychowankami powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów mieszczących się w zakresie obowiązków personelu.
4. Personel nie zaprasza wychowanków do swojego miejsca zamieszkania, nie spotyka się z nimi prywatnie poza godzinami pracy.

5. Personel nie nawiązuje kontaktów z wychowankami poprzez przyjmowanie bądź wysyłanie do nich zaproszeń w mediach społecznościowych. Nie kontaktuje się z nimi poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych).
6. Jeśli zachodzi taka konieczność, właściwą formą komunikacji z wychowankami poza godzinami pracy są kanały służbowe (e-mail lub telefon służbowy, ogólny profil grupy w mediach społecznościowych), a rodzice/opiekunowie prawni wychowanków muszą wyrazić zgodę na taki kontakt.
7. Utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli wychowankowie i rodzice/opiekunowie wychowanków są osobami bliskimi dla członka personelu) wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych wychowanków, ich rodziców/opiekunów.

II. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi w placówce, a w szczególności działania niedozwolone.

1. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi

- 1) Wychowankowie mają prawo do życia i przebywania w bezpiecznym środowisku, także w internacie. Wychowawcy i personel placówki chronią wychowanków i zapewniają im bezpieczeństwo.
- 2) Wychowankowie mają obowiązek przestrzegania zasad i norm zachowania/postępowania określonych w regulaminie internatu.
- 3) Wychowankowie uznają prawo innych wychowanków do odmienności i zachowania tożsamości ze względu na: pochodzenie etniczne, geograficzne, narodowe, religię, status ekonomiczny, cechy rodzinne, wiek, płeć, orientację seksualną, cechy fizyczne, niepełnosprawność. Nie naruszają praw innych wychowanków – nikogo nie dyskryminują ze względu na jakąkolwiek jego odmienną.
- 4) Zachowanie i postępowanie wychowanków wobec kolegów/ innych osób nie narusza ich poczucia godności/wartości osobistej. Wychowankowie są zobowiązani do respektowania praw i wolności osobistych swoich kolegów i koleżanek, ich prawa do własnego zdania, do poszukiwań i popełniania błędów, do własnych poglądów, wyglądu i zachowania – w ramach społecznie przyjętych norm i wartości.
- 5) Kontakty między wychowankami cechuje zachowanie przez nich wysokiej kultury osobistej, np. używanie zwrotów grzecznościowych typu proszę, dziękuję, przepraszam; uprzejmość; życzliwość; poprawny, wolny od wulgaryzmów język; kontrola swojego zachowania i emocji; wyrażanie sądów i opinii w spokojny sposób, który nikogo nie obraża i nie krzywdzi.
- 6) Wychowankowie budują wzajemne relacje poprzez niwelowanie konkurencyjności między sobą w różnych obszarach życia, wzajemne zrozumienie oraz konstruktywne, bez użycia siły rozwiązywanie problemów i konfliktów między sobą.

- 7) Wychowankowie okazują zrozumienie dla trudności i problemów kolegów/koleżanek i oferują im pomoc. Nie kpią, nie szydzą z ich słabości, nie wyśmiewają ich, nie krytykują.
- 8) W kontaktach między sobą wychowankowie nie powinni zachowywać się prowokacyjnie i konkurencyjnie. Nie powinni również mieć poczucia zagrożenia czy odczuwać wrogości ze strony kolegów.
- 9) Wychowankowie mają prawo do własnych poglądów, ocen i spojrzenia na świat oraz wyrażania ich, pod warunkiem, że sposób ich wyrażania wolny jest od agresji i przemocy oraz nikomu nie wyrządza krzywdy.
- 10) Bez względu na powód, agresja i przemoc fizyczna, słowna lub psychiczna wśród wychowanków nigdy nie może być przez nich akceptowana lub usprawiedliwiona. Wychowankowie nie mają prawa stosować z jakiegokolwiek powodu słownej, fizycznej i psychicznej agresji i przemocy wobec swoich kolegów i koleżanek.
- 11) Wychowankowie mają obowiązek przeciwstawiania się wszelkim przejawom brutalności i wulgarności oraz informowania pracowników internatu o zaistniałych zagrożeniach.
- 12) Jeśli wychowanek jest świadkiem stosowania przez innego wychowanka jakiegokolwiek formy agresji lub przemocy, ma obowiązek reagowania na nią, np: pomaga ofierze, chroni ją, szuka pomocy dla ofiary u osoby dorosłej (zgodnie z obowiązującymi w internacie procedurami).
- 13) Wszyscy wychowankowie znają obowiązujące w internacie procedury bezpieczeństwa – wiedzą, jak zachowywać się w sytuacjach, które zagrażają ich bezpieczeństwu lub bezpieczeństwu innych wychowanków, gdzie i do kogo dorosłego mogą się w internacie zwrócić o pomoc.
- 14) Jeśli wychowanek stał się ofiarą agresji lub przemocy, może uzyskać w internacie pomoc, zgodnie z obowiązującymi w niej procedurami.

1.1. Niedozwolone zachowania małoletnich w internacie

1) Stosowanie agresji i przemocy wobec wychowanków/innych osób:

a) agresji i przemocy fizycznej w różnych formach, np.:

- ✓ bicie/uderzenie/popychanie/kopanie/opluwanie
- ✓ wymuszenia;
- ✓ napastowanie seksualne;
- ✓ nadużywanie swojej przewagi nad inną osobą;
- ✓ fizyczne zaczepki;
- ✓ zmuszanie innej osoby do podejmowania niewłaściwych działań;
- ✓ rzucanie w kogoś przedmiotami;

b) agresji i przemocy słownej w różnych formach, np.:

- ✓ obelgi, wyzwiska
- ✓ wyśmiewanie, drwienie, szydzenie z ofiary;
- ✓ bezpośrednie obrażanie ofiary;
- ✓ plotki i obraźliwe żarty, przedrzeźnianie ofiary
- ✓ groźby;

c) agresji i przemocy psychicznej w różnych formach, np.:

- ✓ poniżanie;
 - ✓ wykluczanie/izolacja/milczenie/manipulowanie;
 - ✓ pisanie na ścianach (np. na korytarzu);
 - ✓ wulgarne gesty;
 - ✓ śledzenie/szpiegowanie;
 - ✓ obraźliwe SMSy i MMSy;
 - ✓ wiadomości na forach internetowych lub tzw. pokojach do czatowania;
 - ✓ telefony i e-maile zawierające groźby (poniżające, wulgarne, zastraszające);
 - ✓ niszczenie/zabieranie rzeczy należących do ofiary;
 - ✓ straszenie;
 - ✓ gapienie się;
 - ✓ szantażowanie
- 2) Stwarzanie niebezpiecznych sytuacji w placówce, np. rzucanie kamieniami, przynoszenie do internatu ostrych narzędzi, innych niebezpiecznych przedmiotów i substancji (środków pirotechnicznych, łańcuchów, noży, zapalniczek), używanie ognia na terenie placówki.
 - 3) Nieuzasadnione, bez zgody wychowawcy opuszczanie placówki.
 - 4) Celowe nieprzestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas zajęć i zabaw organizowanych w internacie. Celowe zachowania zagrażające zdrowiu bądź życiu.
 - 5) Niewłaściwe zachowanie podczas wycieczek, np. przebywanie w miejscach niedozwolonych, bieganie, itp.
 - 6) Uleganie nałogom, np. palenie papierosów, picie alkoholu.
 - 7) Rozprowadzanie i stosowanie narkotyków/ środków odurzających.
 - 8) Niestosowne, aroganckie/niegrzeczne zachowanie, odzywanie się wobec kolegów, lub innych osób w internacie lub poza nim; używanie wulgaryzmów.
 - 9) Celowe niszczenie lub nieszanowanie własności innych osób oraz własności internackiej.
 - 10) Kradzież/przywłaszczenie własności kolegów lub innych osób oraz własności internackiej.
 - 11) Wyłudzenie pieniędzy lub innych rzeczy od wychowanków.
 - 12) Wysługiwanie się innymi wychowankami w zamian za korzyści materialne.
 - 13) Rozwiązywanie w sposób siłowy konfliktów z kolegami. Udział w bójce.
 - 14) Szykanowanie wychowanków lub innych osób w internacie z powodu odmienności przekonań, religii, światopoglądu, płci, poczucia tożsamości, pochodzenia, statusu ekonomicznego i społecznego, niepełnosprawności, wyglądu.
 - 15) Niereagowanie na niewłaściwe zachowania kolegów (bicie, wyzywanie, dokuczanie).
 - 16) Znęcanie się (współdział w znęcaniu się nad kolegami, zorganizowana przemoc, zastraszanie).
 - 17) Kłamanie, oszukiwanie kolegów/ innych osób w szkole.
 - 18) Fotografowanie, filmowanie i upublicznianie materiałów, fotografii i zdarzeń z udziałem innych wychowanków/osób bez ich zgody.
 - 19) Stosowanie wobec wychowanków/innych osób różnych form cyberprzemocy.

❖ **Obszar: Korzystanie przez małoletnich z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu**

Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu

1. Infrastruktura sieciowa internatu umożliwia dostęp do Internetu, zarówno personelowi, jak i wychowankom, w czasie pobytu w placówce.
2. Sieć jest monitorowana w taki sposób, aby możliwe było zidentyfikowanie sprawców ewentualnych nadużyć.
3. Na wszystkich komputerach z dostępem do Internetu na terenie placówki jest zainstalowane i oraz systematycznie aktualizowane oprogramowanie antywirusowe, antyspamowe i firewall.
4. Na terenie internatu dostęp wychowanka do Internetu możliwy jest:
 - a) bez nadzoru wychowawcy – na przeznaczonych do tego laptopach, znajdujących się na terenie internatu,
 - b) za pomocą sieci wifi internatu, po podaniu hasła – na własnym sprzęcie wychowanka.
5. Uczeń może korzystać z Internetu tylko na komputerze z zainstalowanym programem filtrującym treści.
6. Korzystanie z multimediów, Internetu i programów użytkowych służy wyłącznie celom informacyjnym i edukacyjnym.
7. Wychowanek obsługuje sprzęt komputerowy zgodnie z ustalonymi zaleceniami.

Zasady korzystania z telefonów komórkowych i innych oraz innych urządzeń elektronicznych.

1. Wychowanek ma prawo korzystać na terenie internatu z telefonu komórkowego oraz innych urządzeń elektronicznych zgodnie z ustalonymi w placówce zasadami.
2. Przez pojęcie „telefon komórkowy” rozumie się także smartfon, urządzenie typu smartwatch, itp.
3. Przez pojęcie „inne urządzenia elektroniczne” rozumie się także tablet, odtwarzacz muzyki, dyktafon, kamerę, aparat cyfrowy, słuchawki, itp.
4. Wychowankowie przywożą do internatu telefony komórkowe oraz inny sprzęt elektroniczny na własną odpowiedzialność i za zgodą rodziców.
5. Internat nie ponosi odpowiedzialności za zaginięcie, zniszczenie lub kradzież takiego sprzętu.
6. Wychowankowie mogą korzystać z telefonu komórkowego oraz innych urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu podczas zajęć opiekuńczych, sportowych, uroczystości, oraz innych spotkań organizowanych na terenie placówki, tylko za zgodą wychowawców; korzystanie z tych urządzeń może odbywać się wyłącznie w zakresie niewpływającym na organizację i przebieg tego przedsięwzięcia.
7. Wychowanek ma obowiązek wyłączyć lub wyciszyć telefon (bez wibracji) i schować go przed rozpoczęciem zajęć, uroczystości lub innego spotkania (teatr, kino, muzeum, filharmonia, zwiedzanie z przewodnikiem, zajęcia w terenie, konkursy, zawody sportowe itp.). Telefon pozostaje niewidoczny zarówno dla wychowanka, jak i pozostałych osób.

8. Jeśli wychowanek czeka na ważną informację (połączenie, SMS, etc.) ma obowiązek poinformować o tym fakcie wychowawcę i poprosić o pozwolenie na skorzystanie z telefonu i ustalić sposób odebrania tej wiadomości. Dotyczy to także sytuacji, gdy wystąpiła pilna potrzeba skontaktowania się, np. z rodzicami lub w innej ważnej sprawie.
9. Na terenie internatu zakazuje się wychowankom filmowania, fotografowania oraz utrwalania dźwięku na jakichkolwiek nośnikach cyfrowych. Powyższe nie dotyczy wydarzeń publicznych odbywających się w szkole, w tym uroczystości internackich.
10. Nagrywanie dźwięku i obrazu za pomocą telefonu, lub innych urządzeń jest możliwe jedynie za zgodą osoby nagrywanej lub fotografowanej. Niedopuszczalne jest nagrywanie lub fotografowanie sytuacji niezgodnych z powszechnie przyjętymi normami etycznymi i społecznymi oraz przysyłanie treści obrażających inne osoby.

❖ **Obszar: Ochrona małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z sieci**

1. Internat ma obowiązek podejmować działania zabezpieczające małoletnich przed łatwym dostępem do tych treści z sieci, które mogą zagrażać ich prawidłowemu rozwojowi.
2. Pod pojęciem „treści szkodliwe i zagrożenia z sieci” rozumiane są:
 - a) treści szkodliwe, niedozwolone, nielegalne i niebezpieczne dla zdrowia (pornografia, treści obrazujące przemoc, promujące działania szkodliwe dla zdrowia i życia dzieci, popularyzujące ideologię faszystowską i działalność niezgodną z prawem, nawołujące do samookaleczeń i samobójstw, korzystania z narkotyków,
 - b) treści stwarzające niebezpieczeństwo werbunku dzieci do organizacji nielegalnych i terrorystycznych,
 - c) różne formy cyberprzemocy, np. nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli.
3. Podstawowe działania zabezpieczające dzieci przed dostępem do treści szkodliwych i zagrożeń z sieci:
 - a) monitorowanie działania i aktualizowanie programu antywirusowego, zapory sieciowej; stosowanie filtrów antyspamowych,
 - b) instalowanie aplikacji filtrujących na każdym komputerze, z których korzystają pracownicy i uczniowie oraz aplikacji filtrujących do usług sieciowych, które analizują przepływające dane i są w stanie zablokować dostęp do podejrzanych lokalizacji niezależnie od tego, czy przyłączony komputer wyposażono w odpowiednie narzędzie, czy też nie,
 - c) edukacja medialna – dostarczanie dzieciom wiedzy i umiejętności dotyczących posługiwania się technologią komunikacyjną,
 - d) prowadzenie systematycznych działań wychowawczych (integracja zespołu klasowego, budowanie dobrych relacji pomiędzy uczniami, wprowadzanie norm grupowych; odróżnianie dobra od zła),

- e) prowadzenie działań profilaktycznych propagujących zasady bezpiecznego korzystania z sieci oraz uświadamiających zagrożenia płynące z użytkowania różnych technologii komunikacyjnych,
- f) włączenie rodziców uczniów w działania szkoły na rzecz zapobiegania cyberprzemocy - poinformowanie ich o polityce szkoły w zakresie reagowania na cyberprzemoc; edukacja na temat cyberprzemocy i zagrożeń z sieci: warsztaty, szkolenia dla rodziców, udostępnianie materiałów i publikacji, w tym polecanie i wskazywanie sposobów instalowania ochrony rodzicielskiej,
- g) podejmowanie interwencji w każdym przypadku ujawnienia lub podejrzenia cyberprzemocy lub ujawnienie niebezpiecznych treści,
- h) określenie procedury wskazującej osoby w szkole, do których należy się zwrócić oraz działania, które należy podjąć w sytuacji znalezienia niebezpiecznych treści na komputerze lub zjawiska doświadczonej/ zaobserwowanej cyberprzemocy.

❖ Obszar: Ochrona prywatności małoletniego

Zasady ochrony wizerunku małoletnich

1. Placówka uznając prawo wychowanka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę jego wizerunku.
2. Upublicznianie wizerunku małoletniego do 16 lat, utrwalonego w jakiejkolwiek formie (fotografia, nagranie audio-wideo) wymaga wyrażenia zgody osoby sprawującej władzę rodzicielską lub opiekę nad dzieckiem.
3. Osoba małoletnia powyżej 16 roku życia ma prawo do wyrażenia zgody samodzielnie.
4. Jeżeli wizerunek małoletniego stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda rodziców/opiekunów lub małoletniego powyżej 16 roku życia na utrwalanie jego wizerunku nie jest wymagana. Zabrania się umieszczania informacji pozwalających ustalić tożsamość osób ujętych na zdjęciu lub innej formie publikacji.
5. Ochrona wizerunku małoletnich utrwalanych przez kamery monitoringu odbywa się na zasadach określonych w Regulaminie monitoringu.
6. Regulamin monitoringu określa zasady udostępniania nagrań podmiotom zewnętrznym, w tym policji, służbom porządkowym oraz w sprawach wymagających wyjaśnień.

Zasady ochrony danych osobowych małoletnich

1. W placówce opracowano zasady przetwarzania danych osobowych oraz zasady zachowania bezpieczeństwa przetwarzania.
2. Kierownik internatu wdrożył odpowiednie środki techniczne i organizacyjne w celu zapewnienia bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych.
3. Dane osobowe małoletnich udostępniane są wyłącznie podmiotom uprawnionym do ich uzyskania.

CZĘŚĆ III

ŚCIEŻKI POSTĘPOWANIA MAŁOLETNIEGO W PRZYPADKU DOZNAWANIA PRZEZ NIEGO KRZYWDY (procedury interwencyjne w placówce)

RODZAJ KRZYWDY

❖ **Znęcanie się, przemoc fizyczna, słowna, psychiczna stosowane wobec małoletniego**

Opis sytuacji:

- *Ktoś przez DŁUŻSZY CZAS stosuje wobec małoletniego przemoc lub jest agresywny, nęka w różny sposób, znęca się, np. stosuje:*

Przemoc fizyczną: atak, napastowanie seksualne, nadużywanie swojej przewagi nad inną osobą, fizyczne zaczepki lub dokuczanie, zmuszanie innej osoby do robienia nieprzyjemnych rzeczy, rzucanie w kogoś przedmiotami.

Przemoc słowną: obelgi, bezpośrednie obrażanie ofiary, plotki i obraźliwe żarty, groźby. Przemoc słowna może być także wymierzona w rodzinę i w przyjaciół ofiary po to, aby jeszcze bardziej jej dokuczyć.

Przemoc psychiczną: poniżanie, wykluczanie/izolacja/milczenie, obraźliwe pisanie na ścianach (np. w toalecie lub na korytarzu), wulgarne gesty, śledzenie/szpiewgowanie, obraźliwe SMS-y i MMS-y, wiadomości na forach internetowych lub tzw. „pokojach do czatowania” (które z reguły są anonimowe w odróżnieniu od SMS-ów, pochodzących z konkretnych telefonów); telefony i e-maile (zawierające groźby, poniżające, wulgarne, zastraszające); niszczenie rzeczy należących do ofiary; straszenie; gapienie się; szantażowanie.

Ścieżka postępowania małoletniego

1. *Jeśli nie czujesz się bezpiecznie, powiedz o tym wychowawcy. Przedstaw mu sytuację, jeśli masz świadków przemocy stosowanej wobec Ciebie, poinformuj o tym wychowawcę/opiekuna grupy. Poproś o reakcję, wsparcie i pomoc. Poinformuj także rodziców o tym, co Cię spotyka.*
2. *Wychowawca, do którego się zgłosiłeś, podejmie działania, mające na celu wyjaśnienie zaistniałej sytuacji. Działania te może podjąć we współpracy z rodzicami, jeśli wyrażą oni wolę uczestniczenia w postępowaniu wyjaśniającym.*

Działania placówki:

Placówka, zgodnie ze swoim regulaminem, bezzwłocznie podejmie działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska. Obowiązkiem każdego pracownika internatu, który zaobserwował fakt jakiegokolwiek przemocy czy agresji lub został o nim poinformowany jest przerwanie tego zachowania.

3. *Po wyjaśnieniu okoliczności i ustaleniu rodzaju zachowań przemocowych wobec małoletniego, wysłuchaniu wyjaśnień ich sprawcy/sprawców przemocy, wychowawca podejmie stosowne, zgodne z regulaminem internatu, działania.*

Działania placówki:

Wobec wychowanka przejawiającego zachowania agresywne stosuje się określone konsekwencje przewidziane w regulaminie internatu.

4. *Jeśli będziesz potrzebować dodatkowego wsparcia emocjonalnego - poproś o rozmowę ze specjalistą (pedagogiem szkolnym, psychologiem, terapeutą) lub innym wychowawcą, któremu ufasz.*

Działania placówki:

Specjalista (pedagog szkolny, psycholog, terapeuta) może Ci udzielić pomocy psychologicznej oraz wskazać, jak należy radzić sobie w tego typu sytuacjach. Pomocy tej udzielać Ci może systematycznie, dopóki będzie Ci ona potrzebna.

5. *Jeśli sytuacja nie ulegnie zmianie i w dalszym ciągu ktoś będzie się nad Tobą znęcał, ponownie poinformuj o tym wychowawcę oraz swoich rodziców. Wspólnie z wychowawcą i rodzicami możesz też przedstawić sprawę kierownikowi internatu, który zastosuje kolejne, przewidziane prawem, konsekwencje wobec sprawcy/sprawców przemocy.*

Działania placówki:

W przypadku poważnego naruszenia nietykalności osobistej kierownik internatu zgłasza sprawę agresji fizycznej na policję w celu wyciągnięcia konsekwencji prawnych wobec agresora.

6. *W przypadku ciągłego, uporczywego znęcania się nad wychowankiem oraz nieskutecznej reakcji placówki na działania sprawcy rodzice mogą zgłosić ten fakt do kuratorium oświaty, które podejmie działanie wyjaśniające.*

RODZAJ KRZYWDY

❖ Celowe zniszczenie lub kradzież rzeczy małoletniego

Opis sytuacji:

- *Ktoś (osoba Ci znana lub nieznana) okradł Cię, przywłaszczył sobie rzecz, która należała do Ciebie. Ktoś celowo zniszczył rzeczy należące do Ciebie.*

Ścieżka postępowania małoletniego

1. *Zgłoś zdarzenie kradzieży lub zniszczenia Twoich rzeczy wychowawcy, kiedy, gdzie i w jakich okolicznościach to się stało. Poinformuj o ewentualnych świadkach zdarzenia.*
2. *Powiedz o tym zdarzeniu swoim rodzicom.*

3. *O zaistniałym zdarzeniu możesz opowiedzieć pedagogowi szkolnemu, który zgodnie z Twoimi potrzebami, udzieli Ci wsparcia pedagogiczno-psychologicznego lub inną formę pomocy.*

Działania placówki:

- 1) Wychowawca informuje rodziców, kierownika internatu o zaistniałym zdarzeniu.
- 2) Przekazuje tę informację również rodzicom wychowanka.
- 3) Wychowawca przeprowadza rozmowę ze świadkami – jeśli tacy są wskazani.
- 4) Jeżeli sprawca celowego zniszczenia lub kradzieży rzeczy małoletniego został ustalony lub wskazany, placówka informuje o tym jego rodziców; wychowawca zgodnie z regulaminem internatu podejmuje działania wyjaśniające zaistniałą sytuację oraz informują o nich i ich wyniku rodziców sprawcy.
- 5) Placówka zgodnie ze swoim regulaminem stosuje wobec sprawcy czynu środki dyscyplinujące. Zobowiązuje też sprawcę do oddania Ci skradzionej rzeczy lub w uzgodnieniu z jego rodzicami - do ewentualnego pokrycia kosztów skradzionej lub zniszczonej rzeczy.
- 6) Jeśli w wyniku postępowania wyjaśniającego nie jest możliwe ustalenie sprawcy kradzieży, placówka poinformuje rodziców wychowanka o kradzieży lub zniszczeniu należącej do niego rzeczy oraz przekazuje rodzicom informację o możliwości zgłoszenia tego faktu policji.

RODZAJ KRZYWDY

❖ Przemoc domowa stosowana wobec małoletniego

Przemoc domowa – to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające twoje prawa lub dobra osobiste, w szczególności:

- a) narażające Cię na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające twoją godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną – np. namawianie lub zmuszanie Cię przez dorosłego do uczestniczenia w prawnie zabronionych czynnościach seksualnych,
- c) powodujące szkody na Twoim zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące twoje cierpienie,
- d) ograniczające lub pozbawiające Cię dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające Twoją prywatność lub wzbudzające u Ciebie poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia.

Pamiętaj!

- 1) Jeżeli dzieje Ci się w domu jakakolwiek krzywda, możesz poinformować o tym pracownika internatu, do którego masz zaufanie. Podejmie on stosowne, zgodne z zakresem swoich kompetencji działania, mające na celu Twoją ochronę.

- 2) Jeśli jednak wychowawca lub inni pracownicy placówki zauważą w Twoim zachowaniu i wyglądzie symptomy i oznaki stosowanej wobec Ciebie przemocy domowej, to mimo że tego nie ujawniłeś, mają obowiązek podjąć chroniące Cię działania i/lub zgłosić to do instytucji, które udzieli Ci zgodnej z prawem pomocy.

Ścieżka postępowania małoletniego

1. *Możesz ujawnić wychowawcy lub innemu pracownikowi internatu, do którego masz zaufanie, że dzieje Ci się krzywda i poprosić go o pomoc w tej trudnej dla Ciebie sytuacji. (może wystąpić również przypadek, że wychowawca obserwując Cię, podejrzewa, że jesteś krzywdzony, chociaż mu tego nie zgłosiłeś. W tej sytuacji wychowawca przeprowadza rozmowę z Tobą oraz Twoimi rodzicami/prawnymi opiekunami, w celu zweryfikowania podejrzeń).*

Działania placówki:

Każdy pracownik placówki ma obowiązek troszczyć się o dobro i bezpieczeństwo wychowanka i udzieli mu pomocy, zgodnie ze swoimi kompetencjami.

2. *Po uzyskaniu informacji od Ciebie wychowawca podejmie interwencję w Twojej sprawie: wspólnie np. z pedagogiem zbiorą od Ciebie informacje na temat krzywdy, której doświadczyłeś – ustalą jej formy i okoliczności. Rozmowa z Tobą będzie podstawą do oceny stopnia zagrożenia Twojego bezpieczeństwa.*

Pamiętaj, że możesz opowiadać o tym, co się wydarzyło, swobodnie - opowiedz o zachowaniu sprawcy i swoich odczuciach. Nie musi być zachowana kolejność wydarzeń. Wychowawca da Ci czas na wypowiedzenie się i nie będzie Cię korygować. Żeby uzyskać jak najwięcej informacji, może Ci zadać dodatkowe pytania.

Działania placówki:

W przypadku uzyskania informacji o krzywdzeniu wychowanka lub potwierdzenia się podejrzeń, że jest krzywdzony, wychowawca zgłasza problem kierownikowi internatu (w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia wychowanka), który dokładnie rozpoznaje sprawę i dokonuje oceny zdarzeń.

3. *Porozmawiaj też o swojej sytuacji, o tym, co czujesz i przeżywasz z pedagogiem szkolnym lub/i psychologiem. Udzielą Ci oni wsparcia w tej trudnej dla Ciebie sytuacji oraz uwzględniając Twoje potrzeby, wspólnie z rodzicami zaplanują działania, które zapewnią Ci ochronę przed krzywdzeniem.*

Działania placówki:

Wspólnie z rodzicami wychowanka (lub jednym z nich, tym, który go nie krzywdzi) wychowawca wraz ze specjalistą (np. pedagogiem, psychologiem, terapeutą) planują konkretne działania zapewniające ochronę wychowankowi.

Placówka zapewni opiekę i pomoc psychologiczną wychowankowi. Może także skierować go na terapię psychologiczną, gdy będzie potrzebować długotrwałego i profesjonalnego wsparcia psychicznego.

Uwaga!

- Gdyby zaplanowane przez placówkę działania nie były wystarczające do zapewnienia pomocy wychowankowi, której potrzebuje, wychowawca nawiązuje współpracę z instytucjami pomocowymi, np. dzielnicowym, specjalistą ds. nieletnich, pracownikiem socjalnym.
- W sprawach trudnych lub związanych z popełnieniem przestępstwa, wychowawca (np. w porozumieniu z pedagogiem szkolnym) powiadamia specjalistę ds. nieletnich oraz sąd rodzinny.
- W sytuacjach bezpośrednio zagrażających zdrowiu lub życiu wychowanka, wychowawca (w porozumieniu z kierownikiem internatu) powiadamia policję lub prokuraturę rejonową.

Pamiętaj!

Każde zachowanie o charakterze przemocowym, również seksualnym, wobec osoby małoletniej jest przestępstwem. Placówka ma obowiązek zgłosić sprawę wykorzystywania seksualnego osoby małoletniej na policję.

Sposób postępowania w sytuacji krzywdzenia małoletnich określa procedura „Niebieskiej Karty” – polega ona na podejmowaniu interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się wg ustalonych zasad prawnych.

Do wszczęcia procedury „Niebieskie karty” nie jest konieczna pewność występowania przemocy, wystarczy jej uzasadnione podejrzenie.

RODZAJ KRZYWDY

❖ Nierówne traktowanie – dyskryminacja ucznia małoletniego

Dyskryminacja to nierówne, gorsze traktowanie kogoś ze względu na jakąś cechę. Powodem dyskryminacji są najczęściej: płeć, wiek, rasa, niepełnosprawność, orientacja seksualna, cechy fizyczne, religia, przynależność do grupy etnicznej, narodowej lub społeczno-kulturowej, przekonania polityczne lub inne przekonania, a także status materialny i pochodzenie społeczne.

Przejawy dyskryminacji w placówce:

Ktoś wyśmiewa się, drwi, szydzi, prześladuje Cię z powodu Twojego wyglądu, zachowania, poglądów, pochodzenia, statusu materialnego, płci, orientacji seksualnej lub z jakiegokolwiek innej przyczyny.

Ścieżka postępowania małoletniego

1. *Porozmawiaj z wychowawcą, któremu ufasz - opowiedz szczerze o tym, czego, z jakiego powodu i od kogo doświadczyłeś. To trudna dla Ciebie sytuacja, więc nie obawiaj się*

- poprosić wychowawcę o pomoc i interwencję w tej sprawie.*
2. *Poinformuj także swoich rodziców o całej sytuacji, przedstaw im wszystkie okoliczności zdarzenia.*
 3. *Zasięgnij porady szkolnego pedagoga lub psychologa – opowiedz mu o swoich obawach, przeżyciach i odczuciach. Pedagog szkolny lub/i psycholog zgodnie z Twoimi potrzebami udzieli Ci pomocy pedagogiczno-psychologicznej.*
 4. *Twoi rodzice i Ty możecie zwrócić się pomoc także do organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką praw dziecka/ praw człowieka.*
 5. *W przypadku nieotrzymania pomocy ze strony internatu, Twoi rodzice mogą zgłosić sprawę do właściwego kuratorium oświaty i następnie do Rzecznika Praw Obywatelskich lub Rzecznika Praw Dziecka.*

Działania placówki:

- 1) Placówka powinna zapewnić wychowankom możliwości rozwoju w bezpiecznej atmosferze, wolnej od jakiejkolwiek dyskryminacji, dlatego też jest zobowiązana do działań antydyskryminacyjnych.
- 2) Wychowawcy podejmują działania wyjaśniające okoliczności zdarzenia, zmierzające do określenia jego znaczenia dla Ciebie oraz ustalenia sprawcy/sprawców. Informują o zdarzeniu kierownika internatu.
- 3) Po ustaleniu sprawców poinformują o tym ich rodziców.
- 4) Placówka po wysłuchaniu sprawcy, uwzględniając wagę czynu oraz motywację sprawcy do popełnienia takiego czynu, zastosuje określone w regulaminie internatu środki dyscyplinujące sprawcę. Poinformuje o nich rodziców sprawcy.

RODZAJ KRZYWDY

❖ Stosowanie wobec małoletniego cyberprzemocy

Cyberprzemoc ma miejsce wtedy, gdy doświadczyłeś przemocy w sieci w jakiejkolwiek formie - nękania, straszenia, szantażowania z użyciem sieci, publikowania lub rozsyłania ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz gdy ktoś podszywa się w sieci pod Ciebie wbrew Twojej woli.

Ścieżka postępowania małoletniego

1. *Postaraj się zabezpieczyć dowody przemocy w sieci stosowanej wobec Ciebie.*
2. *Zgłoś ten fakt wychowawcy.*

Działania placówki:

Wychowawca wysłucha wychowanka, przeanalizuje dowody, które zostaną mu dostarczone. Jeśli wychowanek będzie mieć kłopot z zabezpieczeniem dowodów w sieci, wychowawca poprosi o pomoc specjalistę.

3. *Jeśli masz świadków doświadczanej przez Ciebie cyberprzemocy, powiedz o nich wychowawcy. Identyfikacja sprawcy często jest możliwa dzięki zebranych materiałom – wynikom rozmów z osobą zgłaszającą, z ofiarą cyberprzemocy, analizie zebranych dowodów z sieci.*
4. *Wychowawca wspólnie z Tobą oceni, czy zdarzenie wyczerpuje znamiona cyberprzemocy, czy jest np. niezbyt udanym żartem.*

Działania placówki:

Po dokonaniu analizy dowodów i ustaleniu okoliczności cyberprzemocy wychowawca podejmie działania mające na celu ustalenie sprawcy cyberprzemocy.

Wobec sprawcy cyberprzemocy będą zastosowane określone w regulaminie internatu środki dyscyplinujące.

5. *Wychowawca może też o zaistniałym zdarzeniu cyberprzemocy poinformować Twoich rodziców lub nawet policję – decyzję w tej sprawie podejmie wspólnie z Tobą, rodzicami i kierownikiem internatu.*

Działania placówki:

Wystąpienie cyberprzemocy nie jest jednoznaczne z koniecznością zaangażowania policji i sądu rodzinnego. Placówka powinna powiadomić odpowiednie służby, gdy wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze, a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów (np. nie ma zmian postawy wychowanka – sprawcy cyberprzemocy).

6. *Jeśli będziesz potrzebować dodatkowego wsparcia emocjonalnego - poproś o rozmowę z pedagogiem szkolnym lub psychologiem (lub innym wychowawcą, któremu ufasz).*

Pamiętaj!

- 1) że nie jesteś winien/winna zaistniałej sytuacji i nikt nie ma prawa zachowywać się wobec Ciebie w ten sposób;
- 2) że pomoc, którą otrzymasz ze strony wychowawców, nie kończy się w momencie zakończenia procedur ustalenia sprawcy i zastosowania wobec niego środków dyscyplinujących. Wychowawcy będą w sposób szczególny czuwać nad Twoim bezpieczeństwem i zwracać uwagę, czy nie są podejmowane wobec Ciebie dalsze działania przemocowe. Będą Ci również pomagać w radzeniu sobie z tą trudną dla Ciebie sytuacją.

RODZAJ KRZYWDY

❖ Zagrożenie bezpieczeństwa małoletniego w wyniku sekstingu

Seksting polega na wysyłaniu innym osobom przez internet lub telefon swoich intymnych zdjęć lub filmów. Jest to niebezpieczne zjawisko, ponieważ raz wysłane treści mogą zostać zapisane i użyte w dowolny sposób. Mogą też trafić w ręce niepowołanych osób i stać się

narzędziem cyberprzemocy: szantażu czy zastraszania osoby, która się na nich znajduje. Mogą zostać przesłane innym osobom bez zgody osoby, która się na nich znajduje.

Rodzaje sekstingu

- 1) Wymiana materiałów o charakterze seksualnym następuje tylko w ramach związku między dwojgiem rówieśników. Materiały nie uległy rozprzestrzenieniu dalej.
- 2) Materiały o charakterze seksualnym zostały rozesłane większej liczbie osób, jednak nie dochodzi do cyberprzemocy na tym tle. Młodzież traktuje materiał jako formę wyrażenia siebie.
- 3) Materiały zostały rozesłane większej liczbie osób w celu upokorzenia osoby na nich zaprezentowanej lub zostają rozpowszechnione omyłkowo, jednak są zastosowane jako narzędzie cyberprzemocy.

Ścieżka postępowania małoletniego

1. ***Jeśli Ty i/lub Twoi rodzice lub opiekunowie prawni uznają, że jesteś ofiarą sekstingu: opowiedz o nim dokładnie rodzicom, wychowawcy lub innemu pracownikowi placówki, któremu ufasz.***
2. ***Zbierz i zabezpiecz dowody dostępne w formie elektronicznej - przesyłane zdjęcia, zrzuty ekranów portali, w których opublikowano zdjęcia. Dzięki nim możliwa będzie identyfikacja sprawcy. Ponieważ seksting jest karalny, skrupulatność i wiarygodność dokumentacji ma duże znaczenie.***
3. ***Przekaż zebrane materiały wychowawcy.***

Działania placówki:

- 1) W placówce zostanie przeprowadzona analiza dowodów o raz postępowanie mające na celu ustalenie sprawcy. Jeżeli niektóre z tego typu materiałów rozesłanych do większej liczby osób zostaną uznane za pornograficzne, kierownik internatu ma obowiązek zgłoszenia incydentu na policję.
- 2) Wychowawca biorąc pod uwagę Twoje dobro, poinformuje o zdarzeniu Twoich rodziców.
- 3) Jeżeli celem sprawcy było upokorzenie Ciebie, sprawca/sprawcy zostaną wezwani do kierownika internatu. Przedstawione zostaną sprawcom dowody, okoliczności zdarzenia, konsekwencje, jakimi skutkuje takie zachowanie. Wobec sprawcy zostaną zastosowane środki dyscyplinujące, określone w regulaminie internatu.
4. ***W sytuacji każdego rodzaju sekstingu zostaniesz otoczony przez placówkę opieką psychologiczno-pedagogiczną. Rozmowa na temat samego zdarzenia czy identyfikacji potencjalnego sprawcy będzie realizowana w warunkach komfortu psychicznego dla Ciebie – ofiary sekstingu, z szacunkiem dla Twojej indywidualności i przeżytego stresu.***
5. ***Jeżeli Ty i Twoi rodzice uznacie, że pomoc placówki jest niewystarczająca, możecie poprosić pedagoga szkolnego o podjęcie decyzji o skierowaniu Ciebie do placówki specjalistycznej na terapię psychologiczną.***

RODZAJ KRZYWDY

❖ Wysyłanie małoletniemu w Internecie treści szkodliwych, nielegalnych i niepożądanych

Treści szkodliwe, nielegalne i niepożądane są to treści, które mogą wywołać u wychowanka negatywne emocje i które promują czy też po prostu przedstawiają niebezpieczne albo niezgodne z prawem zachowania.

Ścieżka postępowania małoletniego

Jeżeli ktoś wysyła Ci w Internecie treści nawołujące do samookaleczeń, samobójstw, zachowań szkodliwych dla zdrowia, treści dyskryminacyjne, promujące wrogość, nienawiść, treści pornograficzne dostępne bez żadnego ostrzeżenia, fake newsy - fałszywe wiadomości:

1. *Zgłoś ten fakt rodzicom oraz wychowawcy lub pedagogowi szkolnemu (albo innemu pracownikowi placówki, któremu ufasz).*
2. *W miarę swoich możliwości i umiejętności zabezpiecz dowody. Skorzystaj z pomocy rodziców i pracowników placówki. Jeśli masz świadków zdarzenia, poinformuj o nich wychowawcę.*

Pamiętaj!

Zabezpieczenie dowodów jest przede wszystkim zadaniem Twoich rodziców lub opiekunów prawnych, w czynnościach tych może ewentualnie wspomagać ich przedstawiciel placówki posiadający odpowiednie kompetencje techniczne. Dowody odgrywają kluczowe znaczenie w identyfikacji sprawców.

Działania placówki:

- 1) Placówka powiadomi rodziców wychowanka o zaistniałym zdarzeniu.
- 2) We współpracy z nimi, po dokonaniu analizy dowodów placówka ustali okoliczności uzyskania przez wychowanka dostępu do szkodliwych treści.
- 3) Jeżeli treści można bezpośrednio powiązać z wychowankami naszego internatu, placówka podejmie zgodne z jej regulaminem działania mające na celu ustalenie sprawcy.

Pamiętaj,

że sprawcą jest osoba, która udostępniła szkodliwe treści lub twórca tych treści.

- 1) Po ustaleniu sprawcy zostanie przeprowadzona rozmowa z nim oraz jego rodzicami.
- 2) W trakcie rozmowy sprawcy zostanie uświadomiony o szkodliwość prowadzonych przez niego działań.
- 3) Placówka zastosuje wobec sprawcy ustalone w regulaminie internatu środki dyscyplinujące.
- 4) Jeżeli treści nie można bezpośrednio powiązać z wychowankami internatu, placówka zgłosi incydent na policję oraz do serwisu Dyżurnet.
- 5) Jeżeli upowszechniane treści naruszały obowiązujące prawo, placówka złoży zawiadomienie na policję.

3. Kontakt z treściami szkodliwymi lub niebezpiecznymi może wywołać u Ciebie duży stres i frustrację. Skontaktuj się z pedagogiem lub psychologiem szkolnym i opowiedz mu, co czujesz – skorzystaj z ich pomocy.

Działania placówki:

- 1) Uzgodni z rodzicami i podjęcie działania i formy wsparcia wychowanka.
- 2) Zapewni pomoc pedagoga szkolnego, psychologa lub innego specjalisty.
- 3) Jeżeli pomoc udzielona przez placówkę okaże się niewystarczająca, w porozumieniu z rodzicami wychowanka może skierować go na specjalistyczną terapię.

RODZAJ KRZYWDY

- ❖ **Naruszenie prywatności dotyczące nieodpowiedniego bądź niezgodnego z prawem wykorzystania w sieci danych osobowych lub wizerunku małoletniego**

Ścieżka postępowania małoletniego

1. *Gdy sprawcą jest wychowanek – kolega ofiary z internatu lub grupy wychowawczej, skontaktuj się ze swoim wychowawcą. Przedstaw mu sytuację (szczegóły sprawy), okoliczności naruszenia Twoich praw.*
2. *Poinformuj równocześnie o zaistniałym zdarzeniu rodziców.*
3. *W miarę Twoich możliwości zabezpiecz dowody naruszenia Twoich praw. Zgromadź sam ewentualnie z pomocą pracownika internatu (jeśli posiada wystarczające umiejętności z zakresu technologii cyfrowej) materiały świadczące o wystąpieniu nieodpowiedniego lub niedozwolonego prawem działania – w formie elektronicznej (e-mail, zrzut ekranu, konwersacja w komunikatorze lub mms/sms).*
4. *Przełącz dowody rodzicom i wychowawcy.*
5. *Dokonaj zmian identyfikujących Cię w sieci – powinni być przy tym Twoi rodzice.*

Działania placówki:

- 1) Placówka podjęcie działania mające na celu ustalenie sprawcy naruszenia praw do ochrony wizerunku i danych osobowych wychowanka.
- 2) Jeśli sprawcą okaże się wychowanek internatu, którego działaniu nie przyświecał świadomy zamiar wyrządzenia szkody majątkowej lub osobistej ofierze (był to np. niestosowny żart, niewłaściwe zachowanie wobec wychowanka), placówka podjęcie zgodne z jej regulaminem działania wychowawcze i dyscyplinujące sprawcę.

Uwaga!

Zebrane dowody muszą jasno wskazywać na konkretnego sprawcę oraz na to, że sprawca świadomie zmierzał do wyrządzenia szkody majątkowej lub osobistej wychowankowi. Jeżeli naruszenie prywatności lub wyłudzenie czy kradzież tożsamości skutkują wyrządzeniem szkody majątkowej lub osobistej wychowankowi – to placówka i rodzice powinni przekazać dowody policji. Decyzję o powiadomieniu policji podejmuje kierownik internatu w porozumieniu z rodzicami. W takiej sytuacji identyfikacji sprawcy dokonuje policja.

6. Jeżeli naruszenie Twoich praw skutkuje dla Ciebie dużym obciążeniem emocjonalnym, zwróć się do pedagoga szkolnego lub psychologa o wsparcie, którego potrzebujesz. Zaplanują oni wraz z Tobą i Twoimi rodzicami rodzaj pomocy dla Ciebie i wdrożą działania chroniące Cię przed stresem, lękiem, wstydem lub innymi emocjami, których doświadczasz.

RODZAJ KRZYWDY

❖ Nawiązywanie przez małoletniego niebezpiecznych kontaktów w Internecie

W przypadkach niebezpiecznych kontaktów inicjowanych w Internecie może dochodzić do zagrożenia życia i zdrowia małoletniego, a także szantażu i przymusu realizacji czynności seksualnych.

Ścieżka postępowania małoletniego

Jeśli Twoi rodzice lub opiekunowie prawni zgłoszą w placówce taki problem związany z Tobą lub zrobisz to Ty sam:

1. ***Opowiedz o nim dokładnie rodzicom, wychowawcy lub innemu pracownikowi placówki, któremu ufasz.***
2. ***Zbierz dowody dostępne w formie elektronicznej (zapisy rozmów w komunikatorach, na portalach społecznościowych; zrzuty ekranowe, zdjęcia, wiadomości e-mail). Zabezpiecz te dowody – możesz skorzystać z pomocy wychowawcy lub innego wskazanego pracownika placówki.***
3. ***Przekaż dowody wychowawcy i rodzicom. Od chwili przekazania przez Ciebie i rodziców dowodów placówce, to ona we współpracy z rodzicami zgłasza sprawę policji w celu ustalenia sprawy. I to policja prowadzi dalsze dochodzenie w Twojej sprawie.***

W przypadkach naruszenia prawa – szczególnie w przypadku uwiedzenia dziecka do lat 15, placówka ma obowiązek powiadomienia policji lub sądu rodzinnego.

Uwaga!

Nie podejmuj samodzielnych działań w celu dotarcia do sprawcy – to zadanie policji. Nie próbuj bezpośrednio kontaktować się ze sprawcą.

Działania placówki i rodziców:

- 1) Wychowawca we współpracy z Twoimi rodzicami powiadomi o zdarzeniu kierownika internatu (ewentualnie pedagoga szkolnego) pedagoga szkolnego.
- 2) Placówka i rodzice bezzwłocznie zawiadomią policję o wystąpieniu zdarzenia. Przekażą policji dowody oraz wszelkie uzyskane informacje o sprawie.
4. **Jeżeli potrzebujesz pomocy i wsparcia po ujawnieniu zdarzenia, zwróć się o pomoc do pedagoga szkolnego lub/i psychologa.**

Działania placówki:

- 1) Placówka wszelkie działania pomocowe wobec Ciebie, stosownie do twoich potrzeb uzgodni z Twoimi rodzicami.
- 2) Placówka obejmie Cię opieką psychologiczną i pedagogiczną. Jeśli będziesz potrzebować dalszej pomocy, W uzgodnieniu z rodzicami, internat może Cię skierować na terapię do placówki specjalistycznej opieki psychologicznej.

Część IV

Materiał pomocniczy

Prawa dziecka + wykaz telefonów i adresów mailowych do instytucji pomocowych

❖ Prawa dziecka – co trzeba o nich wiedzieć?

W Polsce najważniejszymi aktami prawnymi, gwarantującymi prawa dziecka, są: Konstytucja RP, Konwencja o prawach dziecka i Ustawa o Rzeczniku Praw Dziecka.

Źródłem praw dziecka jest godność człowieka, zwana również człowieczeństwem. W Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zapisana jest ona w art. 30:

„Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych”.

Z godności wywodzą się dwie zasady: wolność i równość, które są podstawą wszystkich praw człowieka.

Wolność oznacza to, że człowiek nie jest własnością kogokolwiek, posiada wolną wolę, może samodzielnie podejmować decyzje i świadomie ponosić za nie odpowiedzialność (dziecko uczy się tego w trakcie dojrzewania).

Równość oznacza, że każde dziecko ma takie same prawa i ma być tak samo traktowane przez wszystkich bez jakiegokolwiek dyskryminacji.

Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka – każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych (Art. 72. Konstytucji RP).

Każdemu dziecku przysługują prawa dziecka tak, jak każdemu dorosłemu prawa człowieka. Praw tych nikt nie może dziecka pozbawić. Prawa dziecka są więc naturalną konsekwencją praw człowieka.

Doprecyzowanie praw dziecka wynika z potrzeby dania dzieciom dodatkowej ochrony przed dorosłymi – dziecko ze swej natury jest słabsze od nich. Taką ochronę dają dzieciom ich prawa zapisane w Konwencji o Prawach Dziecka, którą przyjęło Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989 r. Polska podpisała Konwencję o Prawach Dziecka

7 czerwca 1991 roku i od tego momentu jej przepisy, zobowiązujące państwo do przestrzegania praw dziecka, obowiązują także w naszym kraju.

Prawa dziecka istnieją po to, aby chronić, aby zapewnić dzieciom zdrowie i bezpieczeństwo. Jeśli wszyscy szanowaliby prawa dziecka, każde dziecko byłoby odpowiednio traktowane. Niestety, nie zawsze tak jest. W każdym kraju są dzieci, których prawa są łamane. Dzieci bywają krzywdzone, wykorzystywane czy zastraszane.

Konwencja Praw Dziecka zakłada, że dzieciom należy się szczególna opieka i ochrona, bo nie zawsze są w stanie należycie zadbać o swoje bezpieczeństwo.

Gdy małe dziecko zna swoje prawa, może łatwiej obronić się przed przemocą, krzywdzeniem, dyskryminacją, której może doświadczać ze strony rówieśników i dorosłych. Małe dziecko ma prawo do ochrony swojego zdrowia i bezpieczeństwa, są instytucje, które powinny im w tym pomóc.

Dlatego dzieci na całym świecie, podobnie jak dorośli, mają zapewnione swoje prawa, czyli obowiązujące reguły postępowania, które mają je chronić przed wszelką krzywdą. Zamierzeniem twórców Konwencji Praw Dziecka było kierowanie się zawsze dobrem dzieci oraz traktowanie ich jako równych wobec prawa, niezależnie od pochodzenia, koloru skóry czy wyznania.

Warto zapamiętać, że:

- Prawa dziecka dotyczą każdego dziecka, czyli osoby poniżej 18. roku życia.
- Dziecko nie musi nic zrobić, aby otrzymać prawa.
- Praw dziecka nikt nie może im odebrać.
- Wszystkie prawa dziecka są równie ważne. Nie ma praw mniej lub bardziej ważnych od innych.
- Prawa dziecka dotyczą różnych dziedzin życia, np. mają prawo do:
 - ✓ znajomości swoich praw oraz powoływania się na nie w różnych sytuacjach, a także do ich poszanowania przez innych,
 - ✓ do swobody myśli, sumienia i wyznania,
 - ✓ do prywatności i tajemnicy korespondencji
 - ✓ do nauki i informacji
 - ✓ do wypoczynku i czasu wolnego
 - ✓ do opieki zdrowotnej
 - ✓ do wychowania przez rodziców
 - ✓ prawo do ochrony przed wykorzystywaniem, przemocą i poniżaniem
 - ✓ prawo do własnej tożsamości, które oznacza, że macie prawo do imienia, nazwiska i obywatelstwa i znajomości swego pochodzenia
 - ✓ prawo do wyrażania własnych poglądów.
- Za ochronę praw dziecka odpowiada państwo.

Prawa kojarzyć się mogą ze swobodą decydowania o wszystkim, co dotyczy dzieci. Jednak prawa mają też swoje ograniczenia, które wynikają z faktu, że:

- inni też mają takie same prawa i egzekwując swoje prawa, dzieci nie mogą naruszać praw innych osób,
- poza przyznanymi prawami, dzieci mają nałożone przez rodziców, szkołę, czy placówkę (czyli państwo) pewne obowiązki, które powinny wypełniać.

Jak widać, prawa dzieci wiążą się równocześnie z pewnymi ograniczeniami i obowiązkami, które zostały na nie nałożone. Wynika z nich na przykład, że:

- nie mogą spać w domu cały dzień i nie pójść do szkoły, bo im się nie chce;
- nie mogą chodzić tylko na te lekcje, które lubią;
- nie mają prawa do robienia zdjęć lub filmików koleżance lub koledze bez ich zgody;
- nie mają prawa do złośliwego komentowania ubioru lub zachowania kolegi czy koleżanki.

Podstawę korzystania z danych dzieciom praw stanowi umiejętność świadomego z nich korzystania

NAJWAŻNIEJSZE PRAWA DZIECKA

❖ OCHRONA PRZED PRZEMOCĄ I WYKORZYSTYWANIEM

- **Prawo do ochrony przed wykorzystywaniem, przemocą i poniżaniem**
 - 1) Ma prawo do życia bez wyzyskiwania i wykorzystywania, nikt nie może dzieci siłą zmuszać do zrobienia niczego, a zwłaszcza czegoś złego. Nikt też nie może zmuszać dzieci do pracy ponad siły ani wykorzystywać zarobkowo w inny sposób.
 - 2) Ma prawo do ochrony przed przemocą fizyczną, psychiczną i zaniedbaniem. Nikt nie ma prawa dzieci bić, prześladować i wykorzystywać w celach seksualnych. Ma prawo do ochrony przed wszystkimi formami wykorzystywania seksualnego. Nikt nie ma prawa dotykać dziecka w sposób, którego sobie nie życzy i nakłaniać lub zmuszać do kontaktów seksualnych.
 - 3) Nikt nie ma prawa angażować dzieci w produkcję narkotyków i handel nimi ani zmuszać czy namawiać do ich zażywania. Policja, nauczyciele i inne służby mają za zadanie chronić dzieci przed dostępem do nich.

Przykłady:

- ✓ Nie można zmuszać koleżanki w jakikolwiek sposób, aby dała odpisać zadanie domowe.
- ✓ Nie można zmuszać kolegi do wagarów, zapalenia papierosa, wypicia alkoholu lub zażycia narkotyku.
- ✓ Nie można nikogo uderzyć ani wyśmiewać się z jego wyglądu czy zachowania.

A czy rodzice mają prawo nałożyć na dziecko obowiązki domowe, np. zrobienie zakupów, wynoszenie śmieci, sprzątnięcie swojego pokoju?

Tak, ponieważ rodzice wychowują dziecko wg pewnych zasad. Uczą porządku, przydzielają różne zadania do wykonania. Uczą was w ten sposób odpowiedzialności. To przejaw troski o przyszłe życie dziecka.

- 4) Ma prawo do życia bez przemocy i poniżania. Nikt nie może dziecka bić ani znęcać się nad nim w inny sposób. Ma też prawo do szukania wszelkiej pomocy, zawsze, gdy jest krzywdzone.

Prawo do ochrony przed przemocą oznacza, że bicie i poniżanie, znęcanie się, okrutne i poniżające traktowanie są niedopuszczalne i karalne.

❖ EDUKACJA I ODPOCZYNEK

• Prawo do nauki i informacji

- 1) Ma prawo do nauki i dostępu do informacji, ale także prawo do czasu wolnego – wypoczynku zabawy czy korzystania z zajęć rekreacyjnych.

Prawo dziecka do nauki polega na tym, że jest uprawnione do korzystania z bezpłatnej edukacji, bo państwo gwarantuje każdemu dziecku bezpłatny dostęp do szkoły. Może również wybrać szkołę prywatną lub społeczną, która jest płatna. Jednocześnie jednak ma obowiązek chodzenia do szkoły. Prawo do nauki daje dziecku możliwość dokonania określonego wyboru.

Konwencja o Prawach Dziecka (art.17) – „Dziecko ma prawo do uzyskiwania informacji z różnorodnych źródeł. Gazety, książki, radio, telewizja, internet i wszelkie inne media skierowane do dzieci powinny dostarczać Ci takie informacje, które są zrozumiałe i nie wyrządzają Ci krzywdy.”

Edukacja powinna rozwijać zdolności i umiejętności dziecka. Powinna także uczyć tolerancji i szacunku dla praw człowieka, rodziców oraz kultury i kraju, z którego pochodzi. Poprzez odpowiednią edukację powinno uczyć się także jak chronić środowisko naturalne. Ma prawo uczyć się i zdobywać informacje, czytając gazety, książki, oglądając telewizję i korzystając z Internetu. Jednak nauczyciele i rodzice powinni dbać o bezpieczeństwo dziecka.

• Prawo do odpoczynku i wolnego czasu

Chodzi o to, aby na przykład w szkole dzieci miały przerwy, ferie i wakacje i żeby zajęcia nie trwały cały dzień.

❖ PRAWO DO WYCHOWANIA W RODZINIE

Ma prawo do wychowania w rodzinie, a rodzice zawsze powinni kierować się dobrem dziecka. Nawet, gdy rodzice nie są razem i mieszkają osobno, dziecko ma prawo do kontaktu z każdym

z nich, chyba że to byłoby dla niego szkodliwe. Ma też prawo mieszkać ze swoimi rodzicami, chyba że nie byłoby to dla niego dobre, np. jest krzywdzone.

1. Prywatność

- **Prawo do prywatności**

Nikt nie może w sposób arbitralny i bezprawny ingerować w sferę życia prywatnego, rodzinnego lub domowego dziecka czy w jego korespondencję. Nikt nie ma prawa poniżać i ośmieszać dziecka ani wtrącać się do jego osobistych spraw, czytać listów, maili, smsów czy pamiętników – chyba że w uzasadnionych sytuacjach sąd zadecyduje inaczej.

Dziecko ma prawo do tajemnicy korespondencji, prywatności i swobody wypowiedzi. Prawo do prywatności oznacza, że może dysponować własnymi rzeczami, nikomu nie wolno bez powodów wkraczać w sprawy osobiste i rodzinne dziecka.

Prawa dzieci podlegają pewnym ograniczeniom, ale tylko w sytuacji, gdy chodzi o jego dobro i bezpieczeństwo.

2. Wyrażanie własnych poglądów, swoboda myśli, sumienia i wyznania

- **Prawo do swobodnego wyrażania własnych poglądów we wszystkich sprawach dotyczących dziecka**

Prawo do wyrażania własnych poglądów oznacza, że w ważnych dotyczących dziecka sprawach może wygłaszać swoje zdanie, opinie, własną wolę. Nawet w postępowaniu przed sądem.

- **Prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania**

Swoboda wyrażania wyznawanej religii lub przekonań może podlegać tylko takim ograniczeniom, które są przewidziane prawem i są konieczne do ochrony bezpieczeństwa narodowego i porządku publicznego, zdrowia lub moralności społecznej bądź podstawowych praw i wolności innych osób.

W realizacji tego prawa ochrona praw dziecka oraz praw rodziców wzajemnie się przenikają. Oznacza to, że dziecko ma przyznane prawo do wolności sumienia i wyznania, jednak może z niego korzystać pod władzą rodzicielską. Oznacza to, że rodzice mogą wychowywać dziecko zgodnie ze swoimi przekonaniami w sprawach religii.

Religia i etyka nie są dla ucznia przedmiotami obowiązkowymi, udział w nich jest dobrowolny. Uczeń może uczestniczyć w zajęciach z religii, z etyki, z obu przedmiotów, może też nie wybrać żadnego z nich.

3. Opieka, pomoc państwa i ochrona dziecka przez państwo

- **Prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa**

Gdy dziecko znajduje się w sytuacji, gdy zostało pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostawać w tym środowisku, państwo musi zapewnić dziecku opiekę, m.in. poprzez: umieszczenie w rodzinie

zastępczej, adopcję lub – gdy jest to niezbędne – umieszczenie w odpowiedniej instytucji powołanej do opieki nad dziećmi.

- **Prawo do zachowania godności, szczególnie dziecka psychicznie lub fizycznie niepełnosprawnego**

Dziecko niepełnosprawne powinno mieć zapewnioną pełnię normalnego życia w warunkach gwarantujących mu godność, umożliwiających osiągnięcie niezależności oraz ułatwiających aktywne uczestnictwo dziecka w życiu społeczeństwa.

Przysługuje mu zatem prawo do pełnego dostępu do dóbr i usług oraz wszechstronnej rehabilitacji, prawo do nauki, pomocy psychologiczno-pedagogicznej i innych gwarancji i zabezpieczeń społecznych.

- **Prawo do ochrony zdrowia i opieki medycznej**

Dziecko ma prawo do jak najwyższego poziomu zdrowia i udogodnień przy leczeniu chorób oraz profilaktyki i rehabilitacji zdrowotnej oraz nie może zostać pozbawione dostępu do tego rodzaju opieki zdrowotnej.

- **Prawo do otrzymywania pomocy i wsparcia od państwa, jeśli dziecko i jego rodzina jest w trudnej sytuacji życiowej i materialnej**

Państwo powinno wspierać rodziny, których nie stać na zapewnienie dzieciom odpowiedniego poziomu życia.

- **Prawo do ochrony przed konfliktem zbrojnym**

Jeśli dziecko nie ukończyło 15 lat, nie może być rekrutowane do wojska i brać bezpośredniego udziału w konflikcie zbrojnym.

- **Prawo do ochrony w procesie karnym**

Jeżeli dziecko złamało prawo, nie powinno przebywać w więzieniu z dorosłymi. Ma prawo utrzymywać kontakt ze swoją rodziną oraz prawo do pomocy prawnej lub innej np. psychologa. Ma prawo zgłaszać sytuacje, w których jest źle traktowane. Jeśli złamie prawo, powinno uzyskać pomoc prawną i być właściwie traktowane przez system sprawiedliwości.

4. Znajomość swoich praw i prawo powoływania się na nie

Wszystkie dzieci mają takie same prawa.

Nie ma gorszych ani lepszych dzieci – każde dziecko takie same prawa jak wszyscy. Wszystkie dzieci są równe wobec prawa i nikogo nie można dyskryminować bez względu na to kim jest, gdzie mieszka, czym zajmują się jego rodzice, jakim mówi językiem, jaką wyznaje religię, jakiej jest płci, czy jest w pełni sprawny, czy też nie, czy jest bogaty, czy biedny.

GDZIE SZUKAĆ POMOCY?

W trudnej sytuacji, można zwrócić się o pomoc do rodziców, wychowawcy, czy kierownika internatu, zgodnie ze ścieżką postępowania opisaną w „Standardach ochrony małoletnich”.

Można też skontaktować się z policją (numer 112) oraz instytucjami niosącymi pomoc dzieciom. Oto jedne z nich:

116111 – Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży;

800121212 – Dziecięcy telefon zaufania, prowadzony przez Rzecznika Praw Dziecka;